

Asia: VN/23031/2025

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsästyslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Esitetyssä metsästyslain muutoksessa metsästyslaista poistettaisiin säännös suden ympärivuotisesta rauhoituksesta. Suden rauhoitusajasta säädettäisiin jatkossa metsästysasetuksella. Esityksen taustalla on luontodirektiivin muutos suden suojeluaseman osalta. Hallituksen esitys liittyy edelleen pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan, jonka mukaan suurpetopolitiikkaa on hoidettava tavalla, joka huomioi myös sosiaalisen kestäväyden. Hallitusohjelmassa todetaan, että suurpetojen kannanhoidollinen metsästys turvataan lainsäädännöllä ja että jo aloitettua työtä kannanhoidollisen sudenmetsästyksen mahdollistamiseksi jatketaan eduskunnan päätöksen mukaisesti. Poistamalla suden rauhoitus ja asettamalla lajille metsästysaika, voidaan susikannan kannanhoitoa jatkossa mahdollistaa metsästysaikana metsästyslain 10 §:n mukaisessa menettelyssä. Tähän ei liity luontodirektiivin 16 artiklan edellyttämiä tiukkoja poikkeuskriteereitä, jotka ovat viime vuosina valitusten ja oikeuskäytännön myötä johtaneet suden, karhun ja ilveksen kannanhoidollisen metsästyksen estymiseen.

Euroopan parlamentin ja neuvoston antama direktiivi suden siirrosta luontodirektiivin liitteestä IV liitteeseen V merkitsi suden suojelustatuksen muutosta tiukasti suojellusta väljemmin suojeltuun, jonka metsästys on mahdollista, kunhan lajin suotuisan suojelu taso ei vaarannu. Luontodirektiivin 1 artiklan mukaan lajin suojelun taso katsotaan suotuisaksi, kun kyseisen lajin kannan kehittymistä koskevat tiedot osoittavat, että tämä laji pystyy pitkällä aikavälillä selviytymään luonnollisten elinympäristöjensä elinkelpoisena osana, ja lajin luontainen levinneisyysalue ei pienene eikä ole vaarassa pienentyä ennakoitavissa olevassa tulevaisuudessa, ja lajin kantojen pitkäaikaiseksi säilymiseksi on ja tulee todennäköisesti olemaan riittävän laaja elinympäristö.

Luontodirektiivin 16 artiklan 1 kohdan e alakohdan nojalla suojelusta voidaan poiketa myös tarkoin valvotuissa oloissa valikoiden ja rajoitetusti tiettyjen yksilöiden ottamiseksi kansallisten toimivaltaisten viranomaisten määrittelemissä rajoissa. Tällöin puhutaan ns. kannanhoidollisesta metsästyksestä.

Hallituksen esityksessä tuodaan esille, että tosiasialliset vaihtoehdot suden kannanhoidollisen metsästyksen toteuttamiselle ovat joko pyyntiluvanvarainen tai alueelliseen kiintiöön perustuva metsästys. Asiasta tullaan säätämään valtioneuvoston asetuksella. Metsähallituksen Eräpalvelut tuo omana näkökantanaan esille, että metsästys tulisi toteuttaa alueellisiin kiintiöihin, ei pyyntiluvan varaisesti. Lupapäätöksistä tehtyjen valitusten takia suurpetojen pyyntiluvan varaisessa metsästyksessä näyttää muodostuneen käytännöksi lupien asettaminen täytäntöönpanokieltoon hallinto-oikeuden välipäätöksenä. Varsinaisen käsittelyn aikana metsästysaika on kuitenkin päättynyt, ja mahdollisuus käyttää lupa ei toteudu, vaikka se olisi todettu lainmukaiseksi. Metsähallituksen Eräpalvelut ei siten katso pyyntilupamenettelyä tarkoituksenmukaiseksi etenkin tilanteessa, jossa suden suojelustatusta on alennettu, mutta edelleen huolehditaan kannan elinvoimaisuudesta. Kiintiöperusteinen metsästys voidaan lisäksi toimeenpanna nopeammin ja vähäisemmällä hallintokuormituksella.

Metsähallituksen Luontopalvelujen näkökulmasta erittäin uhanalaiseksi luokitellun suden metsästystä tulisi voida kohdentaa tarkemmin kuin kiintiömetsästyksellä on mahdollista. Lauman lisääntyviin yksilöihin kohdistuvalla metsästyksellä on suurempi vaikutus populaation kehitykseen kuin ei-lisääntyvien yksilöiden metsästyksellä. Lisäksi lisääntyvien yksilöiden metsästys voi johtaa muutoksiin lauman dynamiikassa ja mahdollisesti lauman hajoamiseen.

Ehdotuksen 10 §:n 2 momentin asetuksenantovaltuuden mukaan maa- ja metsätalousministeriön asetuksella voitaisiin rajoittaa pyyntiluvan tai alueellisen kiintiön nojalla sallittavaan metsästyksen osallistuvien metsästäjien lukumäärää. Valtion maiden metsästysjärjestelyjen kannalta seuruemetsästyksen vaatimat järjestelyt ja metsästyksen osallistuvien määrän rajoittaminen asetuksella asettavat omat haasteensa. Seuruemetsästyksenä ja asetuksella tarkoin rajatuin ehdoin toteuttava suden kiintiöperusteinen metsästys ei mahdollistaisi vapaata henkilökohtaisten sudenmetsästyslupien myyntiä tietylle alueelle samaan tapaan kuin poronhoitoalueen kiintiöperusteisessa karhunmetsästyksessä on ollut mahdollista. Metsähallituksella ei liioin vielä ole valmiita järjestelyjä myydä henkilökohtaisia sudenmetsästyslupia rajatuille valtion alueille.

Suden metsästyksen oikeus valtion alueille voidaan vaihtoehtoisesti myöntää metsästysvuokrauksen kautta. Metsähallituksen solmimissa metsästysvuokrasopimuksissa ei lähtökohtaisesti ole sisällytetty suurpetojen metsästysoikeutta, joten kannanhoidollisen suden metsästämisen järjestäminen seuroille vuokratuilla valtion alueille edellyttää metsästysvuokrasopimusten päivittämistä, mikä vie oman aikansa.

Metsähallitus esittää, että 10 §:ään lisättäisiin vielä asetuksenantovaltuus maa- ja metsätalousministeriölle säätää asetuksella myös ilmoitusvelvollisuus pyyntiin lähdöstä ja pyyntialueesta poliisille, rajavartiolaitokselle sekä Metsähallituksen erätarkastajalle samaan tapaan kuin Suomen riistakeskuksen myöntämissä suurpetojen poikkeusluvista on velvoitettu. Tämä edistäisi suden kannanhoidollisen metsästyksen valvonnan edellytyksiä ja läpinäkyvyyttä.

Hallituksen esityksessä metsästyslain muuttamiseksi suurimpana puutteena on, että perusteluosioon ei ole sisällytetty ympärivuotisen rauhoituksen poistamisen vaikutuksia suden suotuisan suojelutason säilyttämiselle. Lajin suotuisan suojelun taso on turvattava EU:n luontotyyppien sekä luonnonvaraisen eläimistön ja kasviston suojelusta annetun direktiivin 92/43/ETY mukaisesti. Suotuisan suojelutason saavuttaminen edellyttää, että levinneisyysalueen on oltava riittävä eikä se saa pienentyä, populaation tila on sellainen, että laji on elinkelpoinen myös pitkällä aikavälillä ja että elinympäristöjä on riittävästi.

Lajin elinkelpoisena säilyminen pitkällä aikavälillä edellyttää riittävää geenivirtaa sekä riittävän suurta populaatiota geneettisen monimuotoisuuden ylläpitämiseksi (Kvist, Laura, et al. "Genetic Risks and Population Fragmentation: The Threats to Finnish Wolves?". Available at SSRN 5258429). Esityksen perusteluissa ei ole arvioitu riskejä, jotka liittyvät metsästyksen vaikutukseen lajin populaation tilaan pitkällä aikavälillä tai vaikutuksiin lajin levinneisyysalueessa.

Suden kannanhoidollisen metsästyksen luvitus tulee järjestää siten, että metsästys ei vaaranna lajin suotuisan suojelutason ylläpitämistä tai sen palauttamista. Suomen susipopulaation on tällä hetkellä jakautunut kahteen geneettisesti erilaiseen osapopulaatioon (läntiseen ja itäiseen), johtuen liian pienestä geenivirrasta osapopulaatioiden välillä. Suomen susipopulaation yhteys Skandinavian ja Venäjän susikantoihin on myöskin riittämätön ylläpitämään geneettistä monimuotoisuutta, mikä näkyy Suomen susipopulaation geeniperimän köyhtymisenä. Luonnonvarakeskuksen suotuisan suojelutason viitearvojen määrittelytyössä on tuotu esiin, että Suomen rajojen sisäpuolelle ei ekologisenkaan kantokyvyn puitteissa ole mahdollista saada riittävän suurta efektiivistä populaatiokokoa, jotta suden geneettinen monimuotoisuus säilyisi pitkällä aikavälillä ilman yhteyttä muihin lähialueiden susikantoihin (Mäntyniemi, S. et al. 2022. Suomen susikannan suotuisan suojelutason viitearvojen määrittäminen: Loppuraportti 2022). Lajin geneettisen monimuotoisuuden säilyttäminen ja näin ollen suotuisan suojelutason ylläpitäminen tai palauttaminen edellyttääkin sekä itäisen että läntisen kannan riittävän suurta kokoa että eri populaatioiden välistä nykyistä suurempaa geenivirtaa.

Jotta lajin suotuisan suojelutason ylläpitäminen tai sen palauttaminen ei vaarannu, tulisi hallituksen esityksessä suden metsästys kytkeä tiiviimmin suden ajantasaiseen kannanhoitosuunnitelmaan. Lajin populaatiokoon ollessa edelleen pieni, on tärkeää turvata lajin levinneisyysalueen laajuus ja geenivirta osapopulaatioiden välillä.

Varala Anna-Liisa
Metsähallitus